

F O A I E

пентрѣ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 29.

Luni, 19. Julie.

1843.

DESCRIBERE BENINŢII ŞI ANBENINŢII.

De Dr. Vasile.

(Канет.)

Кѣмъ съ се пѣзаскъ чинева де венинѣри дин тѣна диволеаскъ, есте фоарте къ грѣш а хотърѣ. Бине есте а пѣ лѣа дела оаменѣ некъпоскъдѣ нѣчѣ зп фелѣѣ де медицинѣ, маѣ въртос де пѣ ар дѣвѣа къ дѣнса маѣ тѣлт. Ка се ведет ла кътѣ перфекцие аѣ ажѣнс оаменѣ дн прегѣтѣреа венинѣрипор, вом дескрие аичеа ана тофана, къ кареа с'аѣ фѣкѣт атѣтеа оторѣри.

Апа тофана, aqua Tofana, acquetta di Napoli, aqua dela Toffania, acquetta di Perugia, aqua dela Toffa, саѣ пѣмаѣ асquetta ера о вѣтѣрѣ венинатѣ, кареа лѣатѣ дн кътѣцие мѣкъ, тѣкар пѣмаѣ де врео кътева пѣкътѣри, дѣкъ ера оторѣтоаре. Пѣла сѣжршѣтѣл веакѣлѣ ал 17леа шѣ ла дн чепѣтѣл веакѣлѣ ал 18леа кънд атеистѣл, стрѣкареа пѣравѣрипор, шѣ рѣвѣтѣциле кѣрципор Италиене се лѣдѣсе ка шѣ о толимѣ пѣсте попоаре, ера дн Италия прегѣтѣреа венинѣрипор о месерѣ, каре фѣрѣ зготот, шѣ фѣрѣ ажѣторѣл стѣметѣлѣ дншѣ афла сѣгѣр жертвеле сале. Ачеастѣ месерѣ се рѣдикесе ла о свѣтѣлитате деосевѣтѣ, дѣкът

циеа прегѣра венинѣри асфел, ка пѣмаѣ зп грѣвѣц, саѣ о пѣкътѣрѣ съ фѣе дѣстѣл пентрѣ де а оторѣ дн пѣцие минѣте зече оаменѣ. Се виндеа флорѣ, тѣпѣшѣ, хѣртѣи, къ аша венинѣри адѣпате, каре пѣмаѣ прин авѣрѣмеа са лѣа жертвеле шѣешѣ дѣстѣнате. Апа тофана, кареа пѣ жертва шѣешѣ алеасъ о свѣрѣта къ днчетѣл, дѣсѣ сѣгѣр, ера о змезалѣ лимпѣде, фѣрѣ мѣрос, шѣ фѣрѣ гѣст, шѣ сѣптомеле, каре ле продѣчеа, адекъ: О лѣпѣезалѣ, о сете маѣ маре, о греадѣ, о слѣвѣчѣне а трѣпѣлѣи, шѣ о пѣсарѣ де виадѣ пѣ ера токѣта волпѣче а рѣдика прегѣс де отрѣвѣре. Афѣлѣтоареа ачѣстѣи мѣжлок оторѣторѣс се зѣче а фѣ фост о мѣiere анѣте Тофа, саѣ Тoffania, саѣ Тофана, каре тѣпѣ спѣркѣта са месерѣ маѣ днѣтѣѣ дн Палермо, ѣарѣ дѣпѣ ачеа дн Неапол. Дѣаволеска мѣiere, ка маѣ бине съ дншале, цѣѣ а да венинѣлѣи съѣ о фадѣ рѣлициосѣ, къчѣ дн пѣмеа Мана С. Николае дела Барѣ, шѣ дн трѣметеа къ ѣкоана ачѣстѣи сѣжпѣт ла мѣштерѣи сѣи. Ера о традицие попѣларѣ, къткъ дн мортѣнтѣл С. Николае дела Барѣ ар кѣрѣце зп ѣлеѣ минѣпат, каре дн тоате воалеле ажѣтѣ, шѣ аша ера тѣлте леакѣри зпверсале къ ѣкоана сѣжпѣтѣлѣи, каре ажѣтарѣ пѣ ачеастѣ спѣркѣтѣ мѣiere ка полѣдѣа шѣ

жѣдекторіи съ пѣ ваце шѣлт дн сѣатъ спедиіале сале днвеніпѣтоаре. Стіклѣцеле, дн каре се тріметеа ачеастъ отравъ, ера дн форма кодікеі де зп полікаріѣ тарі, фоарте віне, адекъ херметіче асѣпате, дн пѣредіи стіклѣдїи дн латѣрі ера трѣсѣра S. N. (Sans Nicolo) фѣкѣтъ кѣ стіклъ албастръ. Пѣретеле деасѣпра се сѣѣрша дн трѣп кѣрліп аскѣдїт, де каре ера легате фїре де тѣтасе, іарѣ пѣретеле дн жос се сѣѣрша аскѣдїт. Шезала дн ачесте стіклѣде кѣпрїпсѣ ера лімпеде ка апа, шї ка съ се поатъ скоате афарѣ, тревзіа спарт пѣретеле чел аскѣдїт дн жос. Івстїдіа дѣдѣ песте ачеастъ фантѣ днфрїкошатъ сѣвѣршітоареа де атѣтеа оторѣрі маї днтѣѣ ла а. 1709. Днчепѣ дарѣ а черчета дѣпѣ гѣтїтоареа дрѣчедїи шезелї, каре дн тот локѣл афласе жертвеле сале, днсѣ ачеаста скѣпѣ днтр'о тѣпѣстїре де іескїдї, (зп фелїѣ де кѣлѣгѣрі), адекъ ла тѣштѣрїи сѣї чеї маї вѣпї, внде афлѣ скѣтеалѣ; маї тѣрзіѣ тотѣшї кѣлѣ дн тѣпеле дрептѣдїи, шї дѣпѣ че прїп тѣпчї тѣртѣрїсі фантеле сале челе діеволецїи, фѣ сѣгрѣшатъ дн Неапол сѣвт стѣпѣпїреа днпѣратѣлѣ Карол ал блеа. Алдїи зїк, кѣткѣ Тофа ар фї тѣрїт дн прїпсоре ла а. 1720. Кѣнд о черчета жѣдекторїи дн трївѣнал, се зїче, кѣ ар фї тѣртѣрїсіт 600 де спедїдїи дн ачел венїп, прїп вртаре с'ар фї івіт ла лѣтїпѣ фанте аша де крѣпчене, днкѣт жѣдекторїи афларѣ кѣ кале а траце зп вѣл песте тоате ачестеа, шї дѣпѣ тоартеа Тофанеї а днчета дела о черчетаре маї департе. Маї тѣлте фетеї, днтре алтеле о Сїчіліанѣ анѣте Хїеронїма Спара, каре маї тѣрзіѣ днкѣ пѣртѣ ачеастъ месерїе, ера тѣпѣ де ажѣторїѣ Тофанеї, шї се зїче,

кѣткѣ о фамїліе дн Перѣдіа ар маї шї компѣпереа ачестѣї венїп. — Деспре ачеастъ компѣпере се повестеск тѣлте; аша Халер креде, кѣткѣ ар фї лѣватъ сѣдоареа, шї спѣта дела ачеї оаменї, карїи се малтратарїсіаѣ де тоарте, саѣ карїи де пїчоаре спѣпѣзѣрацї се гѣдѣла пѣпѣ че фѣчеа спѣтѣ, шї асѣда. Алдїи зїк, кѣткѣ аша оаменї маї днтѣѣ се отравеа кѣ арсенїк, шї кѣнд днчепеа ачеста се лѣкре, се малтратерїсеа кѣткѣ вѣзѣрѣм маї сѣс. Алдїи іарѣшї зїк, кѣткѣ апа тофана ера о местекаре де каптарїде кѣ опїѣт; іарѣ алдїи зїк, кѣткѣ захарѣл де пѣлѣтѣ ар фї чеа де кѣпетенїе днгредїенцѣ аї апеї тофане. Дѣпѣ днпѣртѣшїреле докторѣлѣ Гарелї, каре ера архїатрѣл днпѣратѣлѣ Карол ал блеа се зїче, кѣ апа тофана ар фї фост компѣсѣ дн арсенїк топїт дн апѣ кѣ чеѣа адаос дн іарѣѣ пѣтїтѣ шїтѣваларїа. Кѣвїнтеле ачестѣї доктор, тѣкаркѣ лѣї дї ста дескїсе актеле продесѣлѣ асѣпра Тофанеї, тотѣшї пѣ сѣпт де крѣзѣт, дн прїчїпѣ, кѣ чїне іар фї днгрѣдїт лѣї сѣ пѣлїче адеѣѣрата композїціе а ачестѣї кѣтпїт венїп. — Днтре апа тофанѣ шї Eau admirable de Brinvilliers, прекѣт шї днтре aqua del Petesino се vede а фї фост саѣ пѣдїпѣ, саѣ пїчї о деосевїре. А лор лѣкѣраре днкѣ ера сїгѣрѣ, де шї пѣ се пѣтеа калкѣла ка ла апа тофана днпїнте.

Dieta, каре тревѣе пѣзїтѣ дѣпѣче чїнеѣа прїп мїжлоачеле маї сѣс арѣтате аѣ скѣпат де прїмеждїе, есте ачеаста: Ла днчепѣт сѣ тѣпѣпче пѣмаї лапте, саѣ замѣ де карне кѣ зрѣзѣ, арпѣкашѣ, саѣ пѣпеле алѣ. Де тѣпкѣрї грасе, аневоїе де мїстѣтїт, шї днтѣрѣжѣтѣоаре, шї де вѣзѣрїспїртоасе сѣ се пѣзеаскѣ маї лѣпѣтѣ врте,

ка пѣ ачестеа дптърѣтѣнд стомахѣл дпкъ слаб, съ адѣкъ о речидивѣ примѣждіоасѣ.

Fiind darъ, къ дела веніпѣрі се траг атѣтеа, ши аша де греле примѣждіи виедїи поастре ши фїндкѣ дп дпвеніпѣрі, знде лѣченде пѣмаї чева пѣдежде де а мѣнтѣи віаца, тоатѣ мѣнтѣіреа атѣрпѣ дела гравпикѣл ажѣторіѣ, пѣ пот съ пѣмаї репетезѣ дпкъ одатѣ, ка челе маї сѣс дпсеппате мїжлоче, съ се дптревзїндезе фѣрѣ пічі о perde de време.

АПЕЛЕ МІНЕРАЛЕ ЦІТОАРЕ ДЕ ІОД din Zizin дп Трансїлванїа.

Нѣ поате фї неїтересант ши пентрѣ пѣвлїкѣл ромѣнск, їарѣ маї вѣртос пентрѣ чеї пѣтїмашї, а кѣпоаще ши апеле мїнерале дїп сѣтѣцѣл Zizin дп дїстрїктѣл Брашовѣлї, каре поате фї, къ дп прївіреа пѣрцїлор алкѣтѣїтоаре, саѣ вїндекѣтоаре, їарѣ маї вѣртос дп прївінца кѣпрїндерїї іодѣлї*) сїнгларе ши де алте апе мї-

*) Fiind ачесте апе маї вѣртос, пе кѣм vom vedea, дптрѣ ачеа фїтоаце, кѣчї кѣпрїнд дп сїне іод ши сѣпт плѣкѣте ла вѣт, vom decлѣжї че есте іодѣл, саѣ іодїна? Ачеста матерїа пѣлѣ акѣта сїмплѣ, саѣ елементарѣ есте пѣмаї де врео 22 де апї кѣпоасѣтѣ, ши аре пѣтеле сѣѣ дела греческѣл ιωδης, фїндї къ дпкѣлзїтѣ словоаде авѣре вѣпѣт ка віорелеле. Ачеста матерїе пѣ се афлѣ дп патѣрѣ сїнгѣрѣ де сїне, чї пѣмаї дп легѣтзїндѣ къ алте матерїї, їарѣ маї вѣртос къ калїз мї патрїс, се афлѣ дп вѣретеле де mare, дп ана де mare, ши дп апе мїнерале (не кѣм vedem дп апеле descrїse). Се дптревзїндеазѣ къ вѣп фолос дп гѣше, дп скрофоле, ши дп воалеле гѣлчїлор.

Nota Referentului.

перале къ тотѣл деосевїте сѣпт. Сателлїтѣл Брашовѣлї дп Nr. 55 ал апѣлї кѣргѣторїѣ кѣпрїнде о дппѣртѣшіре а вестїтѣлї доктор ши прїмарїѣ хїрѣрг дп Віена Карл Сїгмѣнд фѣкѣтѣ дп апалеле медїцїнї пентрѣ Авѣстріа, каре фїнд їнтересантѣ, о пѣвлїкѣм ши ної адѣогѣндкѣтечева спре маї вѣпа declѣшіре ачестор апе тѣмѣдзїтоаре.

Дптре пѣмѣрѣл чел mare а апелор мїнерале, де каре маї тоате провинцеле Авѣстріеї се вѣкѣрѣ, сѣпт дпкъ фоарте пѣцїне кѣпоасѣте, дп каре іодѣл дптр'о аша вѣпѣ кътїме съ фїе доведїт. Ърмѣнд еѣ дарѣ къ тоатѣ їнїма провокаре зпї рѣдїт ал меѣ колегѣ, кіем лѣаре амїнте асѣпра челор пѣ де тѣлт черкате їзвоаре дїп Zizin дп Трансїлванїа, дїп каре зпѣл есте осевїт богат де іод.

Сатѣл Zizin заче дптр'о вале дпгѣстѣ дп вѣчїпѣтатеа їндѣстріоасеї, ши пегѣцїтоареї четѣцї Брашов дп Трансїлванїа. Дптре маї тѣлте їзвоаре мїнерале але Zizinѣлї, де каре дпкъ докторѣл Wagner ла а. 1773, докт. Крапц ла а. 1777, докт. Таѣде ла а. 1779 ш. а. помепеек, маї къ самѣ доаз їзвоаре дп а. 1841 кіемарѣ асѣпра са тоатѣ вѣгареа де самѣ; ачестеа фѣсере дарѣ дпкѣпцїѣрате (дп скокѣрї стрїпсѣ) де местекаре къ апѣ дѣлче асїѣрате, ши зпѣл къ пѣтеле: Фѣптѣна лѣї Ferdїnand, їарѣ алѣл фѣптѣна лѣї Франц дѣрѣїте. Докторѣл де Граїсїнг фїсїкѣл Брашовѣлї, Іосїф Міллер ши Петрѣ Шпелл апотекарї (спедерї) фѣкѣнд апалїза ачестор їзвоаре, арѣтарѣ зрѣѣторѣл резѣлтат. *) Дп дої пѣпцї де апѣ цїне

*) Ачеста къ тоатѣ скѣпцїтате лѣкратѣ апалїзѣ аѣ епїт дп апѣл ачеста дптр'о кѣртїчїкѣ пѣтцаскѣ дїп тїнографїа D. Гѣтт, ши не есте донадѣ де чеа маї mare акѣратедѣ, ши сѣргзїндѣ а маї сѣс пѣмїцїлор Domnї. Nota Ref.

*)

	Фжлтжна лѣи Ferdinand	Фжлтжна лѣи Франц
Сапе де рѣнд (Chlor- natrium)	9,397	1,228
Iod (Jodnatrium)	3,828	0,125
Акриме де кървѣни кѣ патрѣ (Carbon. Sodae)	20,220	6,343
Акриме де кървѣни кѣ вар, саѣ кретѣ (Carb. Calcis)	7,039	3,128
Акриме де кървѣни кѣ ма- гнеcie, саѣ пѣтѣнт апар (Carb. Magnesiae)	1,687	0,843
Акриме де кървѣни кѣ фер (Carb. Ferri)	0,232	1,160
Акриме де пѣчоасѣ кѣ па- трѣ, саѣ сапеа лѣи Глаз- вер (Sulph. Natri)	0,305	0,701
Акриме де кремене (Acid. Silicicum)	0,250	0,603

Сѣта пѣрѣиор алкѣтѣи- тоаре вѣртоасе	42,958	14,131
Акриме де кървѣни слово- дѣ (Acid. Carb. liber.)	16,143	15,123
(Ап 39,380 де поли- карѣ кѣвѣчѣ)		(Ап 32,656 де поликарѣ кѣвѣчѣ)
Грезтатеа спецификъ = 1,003, =	1,00009	„
адекъ кѣ чева маѣ vine декѣт о грезѣце есте маѣ греа декѣт апа дѣлче.		
Стѣтпѣрѣтѣра (температѣра) = +8° Ream. *)		= +7,5° Ream.

*) Спире маѣ вѣна лѣделецере деслѣжим ачеа-ста анализѣ не кѣт зрѣеазѣ: Саѣ лѣат din фжлтжна лѣи Ferdinand 2 пѣнѣи де апѣ (че-ва маѣ мѣлѣцѣ декѣт 3 месаре). Ачештѣа 2 пѣнѣи апѣ лѣи гране, саѣ грезѣце лѣипѣрѣцѣи фак 15,360 де гране. Дечѣ din ачестеа гране цѣне не кѣт вѣзѣрѣм сапе де рѣнд кам 9 1/4 гране, iodѣл ка врео 4 гране; акрѣме де кървѣни кѣ патрѣ чева маѣ мѣлѣт ка 20 гране ш. а. м. d. Лѣптрѣ тот дарѣ пѣрѣиле алкѣтѣитоаре легате кѣпрѣнд маѣ 43 де гране, ѣарѣ челе словоде лѣи чева 39 1/4 де поликарѣ кѣвѣчѣ, чева маѣ мѣлѣт де 16 гране; кѣ тотѣл

Апа атвелор ачестор ѣзвоаре есте во-гатѣ де акрѣмеа кървѣниор (акрѣме че о сѣмѣи ла вѣст), есте limpede, ла гѣстаре сарѣдѣ, плѣкѣтѣ, лѣи фжлтжна лѣи Ferdinand кам сѣратѣ, лѣи фжлтжна лѣи Франц дела ферѣл, че лѣи цѣне, чева стрѣнгѣтоаре. De vom прѣви маѣ де апроане ла ачестеа анализѣ, vom ведеа, кѣтѣжѣ амѣндѣс ачесте фжлтѣни, ѣарѣ маѣ вѣртос ачеа а лѣи Ferdinand сѣнт де маре фолос, кѣчѣ цѣпѣнд ачестеа фжлтѣнѣ лѣптрѣн пѣнт де апѣ маѣ гатѣ 2 грезѣце де iod; 10 де акрѣме де кървѣни кѣ патрѣ, шѣи о кѣтѣме вѣпѣ де акрѣме де кървѣни словодѣ, вѣшор се веде, кѣтѣкѣ апа ачестеа минералѣ дела Zizin се пѣтѣрѣ лѣптрѣ челе маѣ фолосѣтоаре, шѣи лѣптрѣна фоарте плѣкѣте ѣзвоарѣ де iod, капе поѣ пѣпѣ акѣта ле кѣпоащем; парѣбѣ кѣ депѣртареа локѣлѣи, шѣи грезтате комѣникацѣиор трѣмитерѣи (експор-тацѣеѣ) еѣ песте гранѣцѣ пѣцѣи фаворѣсѣце! — Лѣи скѣртѣ време, адекъ декѣнд се фѣкѣрѣ ачесте ѣзвоаре маѣ апроане кѣноскѣте, сѣнт лѣптрѣ овѣшеаскѣ лѣцелецере атѣтеа де лѣдѣ вѣрѣнѣче тѣсѣрѣ лѣате а тѣлѣтѣи пе тѣсафѣрѣ, кѣт дакѣ ва цѣнеа ачестеа лѣпѣнтѣтоаре сѣргѣинѣцѣ, Zizinѣл лѣи скѣртѣ време се ва пѣтѣра лѣптрѣ челе маѣ вѣне, шѣи маѣ кѣтѣте локѣрѣ тѣтѣдѣитоаре лѣи тот Ардеалѣл. — Ачестеа сѣнт ворвеле а маѣ сѣс пѣмитѣлѣи Dr. Cirmend. Ноѣ кѣцетѣм а пѣ фѣ де прѣсос, а арѣта шѣи воалеле, асѣпра кѣрѣра се пот кѣ фолос лѣптрѣвѣинѣца, зрѣмѣнд шѣи аѣчеа кѣртѣ-

чева маѣ мѣлѣт де 59 де гране; челеалѣте 15,300 де гране сѣнт апѣ. Апа тревѣе ачестеа анализѣ шѣи лѣи чееалѣтѣ фжлтѣнѣ лѣцелецасѣ.
Nota Referentului.

чи́ка еши́тъ дн̄ авѣл трекѣтъ дн̄ типографіа
D. Гѣт (Zaizoner Erinnerungsblätter.)

I. Фѣнтѣна лѣи Ferdinand.

Афаръ de апа лимпедѣ ши сътърателе кѣ акрѣме de кървѣни, ши de пѣчоасѣ сърѣри, се арагъ дн̄ ачѣста извор, ка челе маї фолосѣтоаре пѣрди алкѣтъѣтоаре: тѣлѣдѣмеа акрѣмеї de кървѣни слободѣ, акрѣме de кървѣни кѣ патрѣ, iod, саре комѣнѣ, ши чева акрѣме de кървѣни кѣ фер. Аша даръ ачѣста апъ минералъ се пѣтерѣ дн̄ тре апеле акре алкаліно-тѣриатиче, саѣ лешѣоасѣ-сѣрате, дн̄ каре чеа фѣтоасѣ дн̄ Селтерс дн̄ тѣѣл лок кѣпрѣнде. Чеа маї таре вѣгаре de самъ слѣжеще дн̄ ачѣст извор о кѣтъѣдѣме вѣпъ а iodлѣи, каре апѣї дела Селтерс лимсеѣе. Аша даръ дела ачѣста извор се поате кѣ дрептѣл ащѣпта, кѣ ва тѣтѣдѣи ачеле воале, каре сѣпѣт дн̄ вѣкѣте, ши дн̄ органеле фоалелѣї дн̄ рѣдѣѣнате, вnde леакѣрѣле алкаліне, саѣ лешѣоасѣ, ши iodл̄ дн̄ doze маї миѣї кѣ фолос се дн̄ тре вѣнѣеазѣ. Адекъ:

1) Дн̄ стрѣката мѣстѣре, дн̄ пѣрѣдѣта поѣтъ de тѣлѣкаре, дн̄ хѣргѣри, дн̄ гѣнѣфѣри, арѣере ла стомах, дн̄ колѣче, дн̄ спастѣї фоалелѣї, дн̄ дн̄ кѣіерѣї, дн̄ тѣкозѣтѣдѣї, дн̄ трѣнѣї. De таре фолос есте ши дн̄ дн̄ вѣртошареа ши дн̄ флареа фѣкатѣлѣї ши а спанѣї, маї вѣртос дакѣ ачѣстеа пѣрчед дела фрігѣри (раст), дн̄ хіпохондрѣї, хістерѣкале, гѣлѣвѣнаре, ідропѣкѣ, артритѣ (росѣри), маї вѣртос дакѣ ачѣста с'ар наще дн̄ преа тѣлта дн̄ тре вѣнѣдѣаре а меркѣрѣлѣї; дн̄ сіѣлоїде адекъ дн̄ воале, каре се траг дн̄ воалеле лѣтещѣї, дн̄ вертѣї (літѣрѣчѣї), дн̄ скрофолѣ, дн̄ апотамѣїде кѣ-

реѣнеї de лѣпъ, дн̄ воалеле рѣнѣкѣлор, ши а вешѣчеї, адекъ дн̄ пѣсѣп, петрѣ, скѣламентѣри дн̄ вѣкѣте, вѣдоѣа греа, дн̄ трѣнѣї, ши спастѣї вешѣчеї ш. а.

2) Фѣндѣкѣ апа ачѣстѣї извор дн̄ пѣрѣдѣле сале алкѣтъѣтоаре аре таре асѣтенаре кѣ фѣтоаса апъ дела Селтерс, ши кѣ ачѣста тот дн̄ тр'о класѣ а апелор минерале се пѣтѣрѣ, есте de ащѣпта, ка дн̄ тре вѣнѣдѣареа еї съ фѣе кѣ вѣна прѣвѣре маї вѣртос ла дн̄ пѣшѣї изворѣл саѣ de сѣне, саѣ кѣ лапте de вакъ, капрѣ, асѣпъ, кѣ зѣр, кѣ сѣкѣри de ерѣзѣри тѣнѣтоасѣ, саѣ кѣ клеїѣ de ліхѣн вѣвѣтъ, ши дн̄ воалеле дрѣтѣрилор рѣсѣфлѣриї, адекъ дн̄ катарѣл пѣтѣнѣлор хропѣк, дн̄ тѣкозѣтатеа пѣпѣтѣлѣї, дн̄ тѣсе артритѣкоасѣ, дн̄ рѣгѣшѣелї хропѣче, дн̄ рекопвалесченѣїї дѣнѣ пѣтѣмѣре de грѣне, ши de дн̄ флѣбенѣтъ, дн̄ скѣпѣри de сѣнѣе, каре вѣнѣ дела трѣнѣї, саѣ дела вѣтѣларе органелор фоалелѣї, саѣ дела апѣсѣта кѣреѣнеї de лѣпъ; дн̄ офтѣкѣ скрофѣлоасѣ, дн̄ астѣ, (рѣсѣфлареа греа) маї вѣртос тѣкоасѣ, ши а фоалелѣї.

3) Дн̄ воалеле пелеї дн̄ вѣкѣте, маї вѣртос дн̄ пѣчѣнѣнѣї, каре провѣн дела вѣтѣшареа органелор фоалелѣї, саѣ дн̄ скрофѣле, дн̄ іздеала сѣнѣцелѣї, маї вѣртос дакѣ кѣ вѣвѣтѣл апѣї, с'ар дн̄ соѣдѣ ши скѣлѣдѣреа калѣ.

Еспѣрѣнѣца ва арѣта, оаре афаръ de ачѣсте пѣтѣрате воале, пѣ ар фѣ ши алтеле, каре аколо се афле леакѣл лор.

II. Фѣнтѣна лѣи Франц.

De ши пѣрѣдѣле алкѣтъѣтоаре аї ачѣстеї фѣнтѣнѣї сѣпѣт кѣ тотѣл апалоѣе ачѣлѣї пайнте дескрѣсе, тотѣшѣї прекѣт тотѣмеа, аша ши рѣлаѣїа лор ла оалѣтъ, атѣта се

deosebeck, кѣт ѓп прівінца прісосѣлѣ де фер, ші а скѣдеріі ачелоралалте пѣртічеле сѣроасе, ачест ізвор маі віне се пѣмѣра ѓнтре апеле акре фероасе, саѣ марціале. ѓп пропорціа пѣрділор алкѣтвітоаре легате, есте ші ачеста ізвор вогаг де акрїме де кѣрвѣні.

Дела ачест ізвор пѣтем дарѣ кѣ темейѣ ащента, маре фолос ѓп слѣбїчївѣа неврелор, ѓп воалеле, каре се паск дїп левевїреа чїркѣладїей сѣнцелѣ ѓп фоале, ѓп трѣнжі, ѓп воалеле тѣтрїчїї (мітрїї) ѓп артритїс (росѣрї) ѓп скрофѣле ш. а.. Ачеста ізвор се поате ѓнтревїнца ші ка скалдѣ рече ѓп Баїа лѣї Іосїф.

ѓп анії трекѣдї, їарѣ маі вѣртос ѓп вара трекѣтѣ аѣ ѓпплїнїт ачесте апе ачела фолос, каре дела дѣнселє кѣ дрептѣл с'аѣ пѣтѣт ащента, тѣмѣдѣнд мѣлте, ші фелѣрїте воале, ші дѣнд тѣнґїєре челор пѣтїмашї. Кѣм тревѣе сѣ се факѣ ѓнтревїнцареа лор, сѣ фѣгѣдѣеск ѓп скѣртѣ време кѣвїнчїоселе регѣлї дїректрїче. *)

Dr. B.

ѓНЦІНЦАРЕ ЛІТЕРАРЪ.

Зелосѣл націоналіст D. Моїсѣ Ноакѣл, ѓпсѣфлєцїт де пофта а ведеа ші ѓп тѣнїле пѣстрє кѣрцїї естетїческѣлї гѣст а веакѣ-

*) Ної спре тѣнґїєреа челор пѣтїмашї дїн інітѣ дорїт, ка ачесте ізвоаре сѣ фїе тѣтѣрор, челор че ле черчетеазѣ, де фолос, ші сѣнтем ѓвїншї, кѣткѣ пѣртїчелє ачелеа алкѣтвітоаре, каре нї ле аратѣ апалїза, вор рѣдїка тѣлте кѣмплїте шї ѓнвекїте воале, пѣмаї сѣ се ѓнтревїнцєре кѣ рѣндїзїалѣ.

Nota Referentului.

лѣї ал 19леа шї дїнѣлѣї де асѣтѣї маї потрївіте, шїаѣ лѣат остѣнеалѣ а ѓпплїнї о шїрвїре пѣ мїкѣ, че се сїнцєа ла оаменїї пѣстрї. Домпїалѣ аѣ алкѣтвїт о кѣртїчїкѣ де рѣгѣчѣнї кѣ чева маї маре де 3 коале, ші аѣ тїпѣрїт'о ѓп тїпографїа дела Бѣда ѓп 16°. Ачєеаш кѣпрїнде ѓп сїне рѣцїле дїмїнецїї, ла пѣрцїле с. лїтѣргїї, тоате ѓнѣѣстрате кѣ 3 пѣрекї де версѣрї ѓпайнте пѣсе, апої де сеара, а тѣртѣрїсїрїї, а с. кѣмпїнекѣтѣрї, пентрѣ агонїзанцїї (чеї че мор), лѣнцєзї (ѣолнавї), кѣлѣторї, а тѣнкѣрїї, шї алтеле пре скѣрт. О карте пѣ ѓптоарсѣ де пре алте лїтѣї, чї адеѣѣрат оріціналѣ, де тревїнцѣ, рѣѣтматѣ пе текстѣрї дїн с. скрїптѣрѣ адѣсеї, ѓнделєпцєще лѣкратѣ, шї пентрѣ ачєеа тѣтѣрор Ромѣнїлор рекомєндабїлѣ. Аѣкторѣл алкѣтвїндѣо аѣ прївїт ла чеї лїтерацїї, ла класа чеа кѣлтїватѣ, ла пегѣдїторї, шї ла школарї, дар маї вѣртос саѣ ѓнгрїжїт, сѣ стеа віне ѓп тѣнїле орі кѣреї даме делїкате. Ла ѓнчєпѣт нї сѣ ѓпѣѣцшазѣ їкоана Прєчїстєї кѣ фїѣл ѓп вѣраде, шї версѣрїле:

Доамнѣ! фѣр' ал тѣѣ ажѣторїѣ нїмїка
Есте; кѣ пѣскѣшї фѣкѣторїѣ де віне,
Кѣї пѣлѣкѣцїї сѣ фїт, рѣгѣтоаре те фѣ
Верѣрѣ сѣнѣтѣ!

їарѣ пайнтеа с. кѣмпїнекѣтѣрї сѣ веде їкоана чїнеї де пре ѣртѣ кѣ ачест дїстїк:

Домнѣл мѣде зїкѣнд, шї віне зїкѣнд, фєрїчєще
Не вѣн пе пѣкѣтос, фѣнцєреа фѣнцє рѣл.

Аре шї о префадїє. — Не легате се вор вїнде кѣтє кѣ 30 крї, саѣ де 1 1/2 де сѣанц, їарѣ легате кѣ тѣлїтарї ѓп харѣтѣ тескѣтїтѣ гроасѣ, ѓп теакѣ ашезате, кѣтє кѣ 45 крї — 2 1/4 де сѣанцї де арцїнт. ѓп времеа са ла мїне се вор афла кѣтєв

екземпларе де вѣнзаре, къ а кърора кѣм-пъраре, къ атѣта маї таре сѣтѣим пре воїторїи де а о авеа, съ се грѣваскъ, пентрѣкъ де тот пѣтаї 500 де сърчїеле се вор дппрѣцїа.

Де нѣ ми се ва дпека рѣснетѣл дпзѣдар прїн дешертѣрїле салѣпелор, шї къ ачест пашѣ мїкѣтел, бїнекѣвѣлтареа Домпѣлѣї дп маї тѣлте кїпѣрї съ ва рѣвѣрса а сѣпрѣне: а) вом прївї кїар къ окїи пострї кѣм фанатїстѣл — пентрѣ де а не лѣса дп паче, шї а ешї дїнтре пої кѣтѣндѣшї алтѣ патрїе дѣпсѣлѣї маї пѣртїнїтѣре, маї фаворїтѣ, — съ прегѣтече ашї фаче гресѣл сѣѣ чел дїнтѣї; деа чї ва зрѣта, в) къ де неферїчїта катарактѣ (ставїлѣ, сгїав), че дпстрѣїна, рѣчеа їнїмїле патрїоцїлор, нацїоналїстїлор, рѣденїлор де кѣтре олалтѣ, шї дпдепѣрта пре Ромѣнї де Ромѣнї, съ ва здровї; ц) вом дпчепе а не репѣне дп дрептѣл пострѣ, адекѣ дп зѣл лїтерїлор стрѣмошешї; d) нї се ва дптїнде окасїе де а не кѣпѣще къ дѣпселе, шї а не дптѣрї дптр'о четїре ла тоате чїпчї пѣрдї маї кѣлтивате а ле пѣтѣлѣлѣї дпдѣтїнатѣ, каре дппрежѣраре шї пентрѣ ачеа се веде а фї тѣлт кѣмпѣнїтоаре, къчї аша феноменон нѣ пре адеце орї нї се аратѣ. Прїн ачаста не вом маї апропїа де стрѣвѣнї, де карїи де о време дпкоаче таре дпчепѣртїм а не депѣрта, шї аша тереоаш Езропа, чеаа че пѣн' ачї тѣлт съ дпдоїа, ва дпчепе а не

кѣпоаще де стрѣнепоцїї ачелора, де оаменї маї повїлї, декѣт че не цїнеа пѣн' ачї. е) Астфел респектѣндѣсѣ зѣстѣнеала азкторѣлѣї, съ ва дпдемпа а не прегѣтї шї алте кѣрдї; маї пре зртѣ нѣ тречет къ ведереа, къ ф) шї дамеле, шї челелалтѣ фрѣмоаце а ле поастре, вор фї скѣтїте де петїкпеала чеаа че лї съ дптѣмпла пѣн' ачї, фїїнд сїлїте а пѣрта къ сїне ла бїсерїчї шї ла дрѣт кѣрдї марї, шї їнкомоде.

Дѣпѣ че еѣ дїн партѣ'мї опоратѣлѣї азктор дп гратѣлезѣ пентрѣ ачастѣ нїмерїре шї порокоасѣ їдеа, дѣпѣче дпї арѣт дп фаца нацїеї вѣкѣрїа шї тѣлцѣтїреа пентрѣ дптрепрїнсѣл лѣкрѣ адевѣрат фолосїторїѣ, прїн ачест орган пѣвлїк ал Ромѣнїлор рог пре четїторїи ворѣелор теле, маї вѣртос пре ачеїа, карїи кѣвѣнтѣл ачеста „нацїоналїст“ дпцїїѣ предѣї, лї драг де ел, лї сѣлїт, їар деосевї пре дпалт преосфїндїцїї DD. мїтрополїцї шї епїскопї, съ бїневоїаскъ пре поѣл ѓспе, крѣдѣцѣл ачест фѣтѣ лїтерарїѣ дпдатѣакѣта, дп леагѣп дпкъ, ал бїне венї, шї къ осевїтѣ прївїнцѣ ка пре о аквїзїцїе де таре сокотїнцѣ вреднїк ал прївї.

Комїсїїле франкїсате де а сервї шї фрацїлор дїн прїнчїпателе дїн афарѣ, вѣкѣрос ла воїѣ прїмї асѣпрѣ'мї, фѣрѣ де а пофтї чева рѣсплѣтїре.

Датѣ-саѣ дп Арад, дп 15. Іѣнїе 1843.

Прїн мїне Александрѣ Гавра.

Т Ж Н Г Ъ І Р Е А Ъ Н Ъ І П О Е Т.

1842, О К Т.

Ромѣнї ївїдї прїетенї, фетеї тѣлт сїмцїтоаре,
Вѣ спїїѣ дѣїосам' соартѣ, ка съ вѣ змїлїдї,
Сѣ'мї фачецї де сѣ поате вр'о мїкъ зшѣраре,
Де нѣ, дар доо лакрѣтї вѣ рог сѣ'мї дѣрѣдї!

Дн орї че пас дн вїадъ'мї днтїмпїн о дзрере,
 Дн тоате але теле тот стъвїлі днтѣлеск;
 Еѣ сѣнт о мїнд' а соартеї ш' о възѣ, нѣ е пѣрере,
 Къ нѣ съ афлѣ 'н лѣте нїмїк дїн че дореск.
 Ромѣнї іѣвїдї прїетенї, фемеї тѣлт сїмдїтоаре шчл.
 Мъ спѣл, тѣ раз, тѣ кѣръц, днї стрѣнг нїжлокѣл вїне;
 Дар тоате сѣнт де деаба, кѣчї тот вѣрѣт рѣтѣїѣ.
 Алерг, шѣпческ зї поапте, шї ванїї фѣг де мїне,
 Шї' ор че днчеп а фаче, нѣї даѣ де кѣпѣтѣїѣ!
 Ромѣнї шчл.

Дн версѣрї шї дн прозѣ тодї кѣнтѣ, тодї не спѣне,
 Кѣ 'н веакѣл де акѣта фемеїле іѣбеск;
 Еѣ кѣнт амор ла тоате, ла реле шї маї вѣне,
 Шї 'н лок дѣ амор іѣвїре, о палтѣ довѣндеск.
 Ромѣнї шчл.

Іѣбеск тѣлкарееа вѣпѣ, фрїпѣрѣ тѣртѣрїкѣ;
 Дар кѣм мерг ла вр'о тасѣ еѣ тѣ шї болпѣвеск.
 Шампанїа днї плаче, шї еа днсѣ тѣ стрїкѣ,
 Кѣчї кѣм веѣ пїкѣтѣрѣ, еѣ дара мїо жѣлеск!
 Ромѣнї шчл.

Мї е драг шї адевтѣрѣл, дар дака вреодатѣ,
 Ам зїс кѣ тѣлдї не фѣрѣ дїн чеї че —
 Костаке кѣпїтанѣл ка злѣл дндатѣ,
 Мъ стѣлсе шї тѣ 'нкїсе, зїкѣндѣ'мї кѣ вѣрфеск.
 Ромѣнї шчл.

Тот астѣел де дзрере днчерк шї 'н поезїе,
 Де шї вродеск кѣ вр'ѣпа ла зпї ка съ плак;
 Дар днсѣ ал теѣ нѣте е морт нѣ о се дїе,
 Шї 'н вечї зп Гете, Шїлер, еѣ нѣ о съ тѣ фак.
 Ромѣнї шчл.

Акѣм въз кѣ шї леѣеа дорїнда 'мї о гонѣе.
 Днї плаче треї блондїне, чїнчї оакѣше іѣбеск,
 Соцїї ле воїѣ не тоате, шї еа тѣ стъвїлеѣе,
 Кѣнд алѣел не нїчї зна нѣ почїѣ съ довѣндеск.
 Ромѣнї шчл.

Апої дѣп' асте тоате маї ам о пресїмдїре,
 Че 'н вечї тѣ кїнѣеѣе ка зп жѣдекѣтор,
 Кѣ трѣпѣ 'мї днтр'о гроапѣ гол рече 'н пресїмдїре,
 Ка тѣїне о съ фїе, тѣ прїнз кѣ о съ мор!
 Ромѣнї шчл.

К. А. Росеттї.